

כָּךְ שְׂבָעִים, שְׂכָתוֹב כָּל הַנֶּפֶשׁ לְבֵית יַעֲקֹב הַבָּאָה מִצְרַיִם שְׂבָעִים. וְמָה הַטַּעַם שְׂבָעִים וְלֹא יוֹתֵר? אָמַר לוֹ, כִּנְגֻד שְׂבָעִים אֲמוֹת שֶׁהֵם בְּעוֹלָם, וְהֵם הָיוּ אֵמָּה יְחִידָה כִּנְגֻד כָּלָם.

וְעוֹד אָמַר לוֹ, בֵּא רְאֵה, מִפְּתוּחַת שְׂמַאֲרִים (שְׂרִים) עֲנָפִים יוֹשְׁבִים בְּמִסְעֵיהֶם (בַּצֵּלִים), מְמַנִּים עַל שְׂבָעִים עַמִּים, יוֹצֵאִים מִתְרִיסָר חֲקִיקוֹת וְקִשּׁוּרִים שְׂמֻסְתּוֹכְבִּים בְּמִסְעוֹתֵיהֶם בְּמִשְׁקַל לְאַרְבַּע רוּחוֹת הָעוֹלָם. זֶהוּ שְׂכָתוֹב (דְּבָרִים ל"ב) יָצַב גְּבֻלַת עַמִּים לְמִסְפַּר בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. וְהֵינּוּ שְׂכָתוֹב (זְכַרְיָה ב) כִּי כְּאַרְבַּע רוּחוֹת הַשָּׁמַיִם פָּרַשְׁתִּי אֶתְכֶם, לְהִרְאוֹת שֶׁהֵם עוֹמְדִים בְּשִׁבְלֵי יִשְׂרָאֵל. כְּאַרְבַּע לֹא נֹאמַר, אֲלֵא כְּאַרְבַּע. כִּמוֹ שְׂאֵי אֶפְשָׁר לְעוֹלָם בְּלֵי אַרְבַּע רוּחוֹת, כִּי אֵי אֶפְשָׁר לְעוֹלָם בְּלֵי יִשְׂרָאֵל. וַיִּקָּם מֶלֶךְ חֲדָשׁ. רַבִּי אַבְא פְּתַח, (ישעיה ל"ב) אֲשַׁרְיֶכֶם זֹרְעֵי עַל כָּל מַיִם מִשְׁלַחֵי רֶגֶל הַשּׁוֹר וְהַחֲמוֹר, וּפְאִין אֵינּוֹן יִשְׂרָאֵל, דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אֲתַרְעֵי בְּהוּ מְפַל שְׂאֵר עַמִּין, וְקָרִיב לוֹן לְגַבְיָהּ, דְּכְתִיב, (דְּבָרִים י"ד) וּבָרַךְ בָּחַר יְיָ לְהִיּוֹת לוֹ לְעַם סְגוּלָהּ וְגוֹ', וְכְתִיב (דְּבָרִים ל"ב) כִּי חָלַק יְיָ עִמּוֹ יַעֲקֹב חֶבֶל נַחֲלָתוֹ, יִשְׂרָאֵל מִתְדַבְּקִין בֵּיהּ בְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְּכְתִיב, (דְּבָרִים ד') וְאַתֶּם הַדְּבָקִים בֵּינִי אֱלֹהֵיכֶם חַיִּים כְּלַכֶּם (דָּרָך' ע"א) הַיּוֹם.

וְרַבֵּן זְכַרְיָה הֵם לְפָנָיו, מִשּׁוּם שֶׁהֵם זֹרְעִים עַל כָּל מַיִם. מַה זֶה עַל כָּל מַיִם? שְׁזוֹרְעִים לְצַדִּיקָה, וּמִי שְׁזוֹרֵעַ לְצַדִּיקָה, כְּתוּב בּוֹ (תְּהִלִּים נ"ז) וְהוּוּ שְׂכָתוֹב בֵּי גְדוֹל עַד שְׁמַיִם. עַל כָּל מַיִם, וְהוּוּ שְׂכָתוֹב (שֵׁם ק"ח) כִּי גְדוֹל מֵעַל שְׁמַיִם חֲסֵדָךְ. מֵעַל שְׁמַיִם, עַל כָּל מַיִם הוּא הִיָּה, וּמִי הוּא מֵעַל שְׁמַיִם? זֶה עוֹלָם הַבָּא, וְיִשְׂרָאֵל זֹרְעִים עַל כָּל מַיִם.

יַעֲקֹב הַבָּאָה מִצְרַיִם שְׂבָעִים. וּמֵאֵי טַעְמָא שְׂבָעִים וְלֹא יוֹתֵר. אָמַר לִיה, לְקַבֵּיל עֵי אוּמִין, דְּאֵינּוֹן בְּעַלְמָא, וְאֵינּוֹן הוּוּ אוּמָה יְחִידָאָה לְקַבֵּל כְּלָהוֹן.

וְהוּוּ אָמַר לִיה, תָּא חַזִּי, קְלִדִּיטִין דְּנַהְרִין (גוֹבְרִין) עֲנָפִין יְתַבִּין בְּמִטְלֵינִיהוֹן, (נ"א בְּמִטְלֵהוֹן) מְמַנֵּן עַל שְׂבָעִין עַמִּין, נְפָקִין מִתְרִיסָר גְּלִיפִין קְטוּרִין דְּאֶסְתְּחָרֵן בְּמִטְלֵינִיהוֹן, לְמִתְקַלֵּן לְאַרְבַּע רוּחֵי עַלְמָא, הֲדָא הוּא דְכְתִיב, (דְּבָרִים ל"ב) יָצַב גְּבוֹלוֹת עַמִּים לְמִסְפַּר בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. וְהֵינּוּ דְכְתִיב, (זְכַרְיָה ב) כִּי כְּאַרְבַּע רוּחוֹת הַשָּׁמַיִם פָּרַשְׁתִּי אֶתְכֶם, לְאַחֲזָאָה דְּאֵינּוֹן קְיָיִמִין בְּגִין יִשְׂרָאֵל. כְּאַרְבַּע לֹא נֹאמַר, אֲלֵא כְּאַרְבַּע. כִּמוֹ דְּאֵי אֶפְשָׁר לְעַלְמָא כְּלֵא אַרְבַּע רוּחוֹת כִּי אֵי אֶפְשָׁר לְעַלְמָא כְּלֵא יִשְׂרָאֵל.

וַיִּקָּם מֶלֶךְ חֲדָשׁ. (שמות א') ר' אבא פתח (ישעיה ל"ב) אֲשַׁרְיֶכֶם זֹרְעֵי עַל כָּל מַיִם מִשְׁלַחֵי רֶגֶל הַשּׁוֹר וְהַחֲמוֹר, וּפְאִין אֵינּוֹן יִשְׂרָאֵל, דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אֲתַרְעֵי בְּהוּ מְפַל שְׂאֵר עַמִּין, וְקָרִיב לוֹן לְגַבְיָהּ, דְּכְתִיב, (דְּבָרִים י"ד) וּבָרַךְ בָּחַר יְיָ לְהִיּוֹת לוֹ לְעַם סְגוּלָהּ וְגוֹ', וְכְתִיב (דְּבָרִים ל"ב) כִּי חָלַק יְיָ עִמּוֹ יַעֲקֹב חֶבֶל נַחֲלָתוֹ, יִשְׂרָאֵל מִתְדַבְּקִין בֵּיהּ בְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְּכְתִיב, (דְּבָרִים ד') וְאַתֶּם הַדְּבָקִים בֵּינִי אֱלֹהֵיכֶם חַיִּים כְּלַכֶּם (דָּרָך' ע"א) הַיּוֹם.

וְעַל דָּא זְכַרְיָה אֵינּוֹן קָמִיָּה, בְּגִין דְּאֵינּוֹן זֹרְעִין עַל כָּל מַיִם. מֵאֵי עַל כָּל מַיִם. דְּזֹרְעִין לְצַדִּיקָה. וּמֵאֵן דְּזֹרֵעַ לְצַדִּיקָה, כְּתִיב בֵּיהּ (תְּהִלִּים נ"ז) הֲדָא הוּא דְכְתִיב, כִּי גְדוֹל עַד שְׁמַיִם עַל כָּל מַיִם הֲדָא הוּא דְכְתִיב, (תְּהִלִּים ק"ח) כִּי גְדוֹל מֵעַל שְׁמַיִם חֲסֵדָךְ, מֵעַל שְׁמַיִם עַל כָּל מַיִם אִיהוּ הַיּוֹ, וּמֵאֵן אִיהוּ מֵעַל שְׁמַיִם. דָּא עַלְמָא דְאַתִּי. וְיִשְׂרָאֵל זֹרְעֵי זֹרְעָא עַל כָּל מַיִם.